

σχεδόν τὰ ἐν Κύπρῳ τῆς Ἀφροδίτης ἀναφέρει ἱερὰ, καὶ μετ' αὐτῶν τὸ ἐν Γόλγοις, πλὴν τῆς Πάφου.

Quae sanctum Idalium, uriosque apertos colis, quaeque Amathuntia. quaeque Golgos.

Εἰς δὲ τὸ ἐπιθαλάμιον τοῦ τε Πηλέως καὶ τῆς Θέτιδος, τὸ Ἰδάλιον καὶ τοὺς Γόλγους ὁμοῦ ἀναφέρει

Quaeque regis Golgos, quaeque Idalium frondosum.

Ταῦτα πάντα τὰ τεμάχια, ἅπερ πάντοτε πλησίον τοῦ Ἰδαλίου θέτουσι τοὺς Γόλγους, ἔδωκαν εἰς ἡμᾶς τὴν ἀφορμὴν πλησίον αὐτοῦ ν' ἀναζητήσωμεν τὴν πόλιν, διότι ὁ μὲν Θεόκριτος Ἰδάλιον καὶ Γόλγους λέγει, ὁ δὲ Κάτουλλος *Golgos et Idalium*, εἰς τὸ ἄλλο ὅμως τεμάχιον μακρότερον, καὶ τοῦτο διότι οὕτω ἀπῆται τὸ μέτρον. Καὶ τῷ ὄντι 1 $\frac{1}{2}$ μίλιον ΝΑ. αὕτη τοῦ Ἰδαλίου κεῖται, ὡς καὶ 2 μίλια ΒΑ. Δάρνακος. Ἡ πόλις αὕτη πολιτικῶς φαίνεται ὅτι οὐδεμίαν ἔλαβεν ἐπίδοσιν, καὶ διὰ τοῦτο οὐδόλως παρὰ τῶν συγγραφέων ὡς τοιαύτη ἀναφέρεται· ἡ δ' αὐτῆς ἐπιστημῆς εἰς τὸν τῆς Ἀφροδίτης συστάται ἀρχαῖον ναόν, ἐξ οὗ καὶ ἡ θεὰ τὸ τοῦ τόπου ἔλαβεν ὄνομα Γολγία καλουμένη. Καὶ ὅτι μὲν ἦτο μικρὰ οὐ μόνον τὰ παρὰ τοῦ Παυτανίου εἰρημένῃ τὴν χαρακτηρίζουσιν, ἀλλὰ καὶ τὰ νῦν σωζόμενα εἰρείπια. Κεῖται δ' ἐπὶ λοφίσκου τινὸς ἐκτεταμένον ἔχουσα ὁρίζοντα, καὶ ὑπ' αὐτὴν ὑπόκειται τὸ τῆς Μεσαυρίας πεδίον, ὅπερ μὲ τὸ τῆς Αἰγύπτου κατὰ τὴν εὐφορίαν, ὡς λέγει ὁ Αἰλιανὸς, ἀντικρίνεται. Καὶ εἶναι θαῦμα πῶς ἐν καλῇ οὕτῃ θέσει δὲν κατέστη μία τῶν ἐπιστήμων τῆς Κύπρου πόλεων· ἀλλ' ἀπ' ἐνὸς μὲν ἡ γειτονίας τῆς Σιλαμῆνος, ἀπ' ἐτέρου δ' ἡ τοῦ Κιτίου καὶ ἄλλων πόλεων ἐμπόδιον τὴν αὐτῆς ἐπίδοσιν. — §. Περιλαμβάμετο ἐντὸς τείχους περὶ τὰ ἐξ ἔχοντος στάδια περίμετρον· τοῦτου καθ' ὅλα τὰ μέρη ἔχνη φαίνονται, καὶ μάλιστα τὸ νοτιοδυτικὸν σώζει ἐτι μικρὰ λείψανα ὑπεράνω τῆς ἐπιφανείας, τὰ ὅποια μετ' ὀλέγον θέλουσιν ἐκλείψει, διότι οἱ κάτοικοι τῆς Ἀθιένου ἐντεῦθεν μεταφέρουσι τοὺς ἀναγκαίους διὰ τὴν οἰκοδομὴν τῶν οἰκίων τῶν λίθους. Πρὸς τὸ ΝΑ. μάλιστα μέρος φαίνονται ἔχνη μιᾶς πύλης, εἰς δὲ τὸ μέσον τῆς δυτικῆς πλευρᾶς ἅπαντες οἱ γεραίτεροι τῆς κώμης κάτοικοι καὶ ἐτέραν μεγάλῃν πύλῃν ἐνθυμῶνται. Ἀλλὰ ποῦ ἐκείτο ὁ τῆς Ἀφροδίτης ναός; Πιθανόν εἰς τὸ νότιον τῆς πόλεως μέρος, διότι ἐκεῖ ὑπάρχουσι πολλοὶ σωροὶ λίθων, καὶ μάλιστα πολλῶν καλῶς ἐργασμένων, ἐνῶ εἰς τὰ ἄλλα αὐτῆς μέρη σποράδην τοιούτους βλέπομεν, ὑπὸ τῶν χωρικῶν συναθροισθέντες, ὡς σπειρομένης ὑπ' αὐτῶν ἀπάσης τῆς πόλεως. Ἦτον εὐχῆς ἔργον μικρά τις νὰ ἐγίνετο ἀνασκαφὴ, καὶ ἀναμφιβόλως πολὺτιμα θέλουσιν εὐρεθῇ λείψανα.

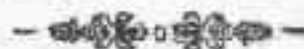
Ἀλλὰ δὲν πρέπει νὰ παραδεχθῶμεν ὅτι ἡ πόλις μόνον ἐντὸς τῶν τειχῶν περιωρίζετο, διότι κύκλωθεν αὐτῶν ἐκτὸς, πολλὰ βλέπομεν ἀρχαίων οἰκοδομῶν εἰρείπια.

Ἐν αὐτῇ δὲν ἀπαντῶμεν εἰρείπια νεωτέρων χρόνων καὶ φαίνεται ὅτι ἡ πόλις ἐκπαλαι κατεστράφη. Εἰς τὸ δυτικὸν αὐτῆς μέρος σώζονται ἐτι λείψανα τῶν ὑδραγωγείων τῆς, ὧν περ τὰ ὕδατα ἐκ τῶν κήπων

τῶν πρὸς τὴν ὁδὸν τῆς Δάρνακος, Καφοῦντα νῦν καλουμένων, ἐφέροντο.

Ἐκτὸς τοῦ φρουρίου πολλὰ εὐρέθησαν ὡς καὶ ἤδη εὐρίσκονται ἀγαλμάτια ἐξ εὐθαύστου λίθου, ἐτι δὲ καὶ πλῆθος πηλίνων ἀγγείων, ὅχι ὅμως ἀπάντων καλῶς κατεσκευασμένων. Οἱ πρεσβύτεροι τῆς κώμης μ' ἐβεβαίωσαν ὅτι εὐρον πελώριον τι ἐντὸς τοῦ τείχους ἀγαλμα, οὐ περ μὴ γνωρίζοντες τὴν ἀξίαν τὸ κατεσύντρεψαν. Μεταξὺ δ' Ἀθιένου καὶ Γόλγων πλῆθος κατ' αὐτὰς εὐρέθησαν ἀγγείων, ἅτινα οἱ ἀρχαῖοι εἰς τὰς κηδεῖας τῶν μετεχειρίζοντο· ἴσως κατ' ἐκεῖνο τὸ μέρος ὑπῆρχεν ἐργαστήριον πηλοποιίας. Ἦδη δὲ ἡ πόλις ἀντικατέστη διὰ τῆς παρκακειμένης κώμης Ἀθιένου περὶ τὰς 250 ἔχουσα χριστιανῶν οἰκογενείας, εἰς τὴν γεωργίαν, καὶ τὴν τοῦ ἀγωγιᾶτου τέχνην ἐνασχολουμένων.

ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ Α. ΣΑΚΕΛΛΑΡΙΟΣ.

ΑΠΟΣΠΑΣΜΑ ΥΠΟΜΝΗΜΑΤΩΝ

Ἀνεκδότων.

—c—

Μόλις ἔφθασεν εἰς Ναύπλιον ἡ εἰδήσις ὅτι τὰ πλοῖα τὰ συνοδεύοντα τὸν βασιλέα ἐφάνησαν παρὰ τὴν δυτικὴν παραλίαν τῆς Πελοποννήσου, καὶ ἡ Διοικητικὴ Ἐπιτροπὴ, ἣτις οὐδὲ τὰ μέλη αὐτῆς ἴσχυε νὰ διοικήσῃ, φοβηθεῖσα μὴ, μαθούσα καθ' ὁδὸν ἡ Ἀντιβασιλεῖα τὴν γενομένην ἐν Ἀργεῖ σφαγὴν, ἐκπονηθῇ καὶ ἀποτρέψῃ τὸν νέον Ἡγεμόνα τοῦ ν' ἀποβῇ εἰς τὴν Ἑλλάδα, ἐθεώρησεν ἀναγκαῖον νὰ προλάβῃ τὸν κίνδυνον. Ἀπεφάσισε λοιπὸν νὰ στείλῃ πρὸς αὐτὴν, ναυποροῦσαν ἐτι, ἐπιστολὴν, καὶ κομιστὴν χρέος ἔχοντα νὰ ὑποστηρίξῃ διὰ ζωῆς τὰ γραφόμενα, δι' ὧν παριστάνοντα ὡς οὐδὲ κἄν λόγου ἄξια τὰ διατρέξαντα, ἂν καὶ εἶχον σφαγῇ 160. περίπου ἀνδρες, γυναῖκες καὶ παιδία. Ποτὲ ἴσως τὸ ψεῦδος δὲν ἦτο τόσο χρήσιμον εἰς τὴν ταλαιπωρον Ἑλλάδα, ὅσοι κατὰ τὴν τρομερὰν ἐκείνην ἐποχὴν!

Ἡ ἐπιστολὴ συνετάχθη ἀπὸ τὸν ἐπὶ τῶν Ἐξωτερικῶν ὑπουργόν, καὶ κομιστὴς διωρίσθη ὁ γράφων τὰς ἀναμνήσεις ταύτας.

Μὲ ὁποῖαν ἀπουδίῃ τὴν ἔφερον μόνος εἰς τὰ τρία σωζόμενα μέλη τῆς Κυβερνήσεως διὰ νὰ τὴν ὑπογράψωσι, καὶ μὲ πόσῃν, οὕτως εἶπεῖν, ἀδηφύγαν τὴν κατεβύθισα εἰς τὸ ἐνδότερον μέρος τοῦ θυλακίου μου! Ἐπεριπάτουν, καὶ ἐπέζον αὐτὴν διὰ τοῦ βραχίονος ἐπὶ τῆς παλλούσης καρδίας μου, καὶ τὴν εἶπαυον ἀνὰ πᾶν βῆμα, καὶ ἐστρεφον περὶ ἐμαυτὸν ἀδιακόπως τὰ βλέμματα, φοβούμενος μὴ πέσῃ, ἢ μὴ μὲ τὴν ἀρπᾶσθ' ἄλλος φθονῶν τὴν τύχην μου.

Καὶ τῶντι ἡ τύχη μου δὲν ἦτο μικρὰ. Πρῶτος ἐγὼ τῶν ἐν Ἑλλάδι ἐμελλόν νὰ ἴδω τὸν βασιλέα τῆς νέου, ὡραῖον, ὡς παριστάνετο, καὶ ἐρχόμενον νὰ μὲ σώσῃ ἀπὸ τοὺς σπαραγμοὺς τῆς ἀναρχίας καὶ τὸ ὅ

νέος της ξενικής επιμέλειας. Χθές έτι ο Ζέρβας, αποτρέψας τὸ εἰσεῖν εἰς τὸ φρούριον τοῦ Ναυπλίου ὁδῶν, δὲν μὰς ἔφερεν εἰς τὴν ἀκμὴν τοῦ ν' ἀπο-
θνήσκοντος τῆς δίψης, καὶ αἱ τρεῖς σημαῖαι τῶν Συμ-
μάχων δὲν ἐκυματίζοντο ἀγέρωχοι ἐπὶ τοῦ Παλα-
μίδου, ἐκεῖ ὅπου ἔπρεπε νὰ πτερυγίζῃ ἐνδοξος ἡ κυ-
αυτοῦ σημαία;

Οὕτω λοιπὸν πιέζων καὶ ψαύων τὴν πολυτίμη-
τον ἐπιστολὴν, ἐσπευδὼν πρὸς τὸν λιμένα διὰ νὰ
κυλώσω τραχαντήριον.

— Πόσα θέλεις, ἠρώτησά τινα κυβερνήτην, διὰ
νὰ μὲ ὁδηγήσῃς πρὸς τὸν βασιλέα, καὶ νὰ μὲ φέρῃς
πίλιν ὀπίσω;

— Ἐκατὸν πεντήκοντα γρόσια, μὲ ἀπεκρίθη ἡμι-
αλβανιστὴς ὁ Σπετσιώτης.

— Ἐτοιμάσθητι λοιπὸν, καὶ ἀμέσως ἐπιστρέφω.

— Καὶ ἐπιστρέφων θὰ μὲ φέρῃς τὰ 150 γρόσια,
ἐπένελαθεν ὁ κυβερνήτης.

— Θὰ σὲ τὰ πληρώσῃ, ἀπεκρίθη, μετὰ τὴν ἐ-
πιστροφήν μας ἡ Κυβέρνησις.

— Ἡ ψωροκώστεινα! ἀνέκραξεν ὁ γέρον Σπετσιώ-
της, καὶ μ' ἔδειξε τὴν βράχιν του.

Ἦμην ὑπάλληλος, καὶ ἐκ τῶν συνταγματικῶν,
καὶ μ' ἐφαίνετο ὅτι, προσβαλλομένης τῆς Κυβερνή-
σεως μου, προσεβαλλόμενῃ ἐγὼ αὐτός.

Ἀπετάθην λοιπὸν πρὸς ἄλλον κυβερνήτην· ἀλλὰ
καὶ αὐτός, καὶ ὁ τρίτος τὸν ὁποῖον ἐτόλμησα νὰ δο-
κιμάσω, μόνις ἀκούσαντες ὅτι τὸν ναῦλον ἐμελλε νὰ
πληρώσῃ ἡ Κυβέρνησις, ἐστρεφον τὰ νῶτα καὶ μὲ
ἄμυνον σφίγγοντα τὴν ἐπιστολὴν μου.

Κατηχυμένος ἐπανῆλθον πρὸς τὸν ἀρχηγόν μου.

— Δὲν ἀνεχώρησες, μὲ εἶπεν, ἀκόμη!

— Καὶ πῶς νὰ πληρώσω τὸν ναῦλον;

— Τίς ἡ χρεια νὰ τὸν πληρώσῃς τώρα; ὅταν ἐπι-
στρέψῃς τὸν πληρῶναι ἡ Κυβέρνησις.

— Τὴν Κυβέρνησιν, ἀπεκρίθη, τὴν ὀνομάζουν
ψωροκώστειναν, καὶ δὲν τὴν ἐμπιστεύονται οὔτε λε-
πτόν. Ἀφοῦ θὰ πληρωθῶν ἀδριὸν ἢ μεθαύριον, τό-
τε διὰ τί δὲν πληρῶνεται σήμερον;

— Σήμερον! ἐπανελάθεν ἀνυψώσας ἐκστατικῶς
τὰς ὀφρὺς ὁ Κ. Τρικούπης· σὺ μόνος παροικεῖς
ἐν Ἱερουσαλὴμ καὶ οὐ γινώσκεις τὰ γινόμενα ἐν αὐτῇ;

— Ποῖα; ἠρώτησα μὲ ἥθος ἐπίσης ἄπορον.

— Δὲν ἤξεύρεις ὅτι δὲν ἔχει οὐδ' 150 λεπτά τὸ
ταμίον;

Οἱ βραχίονές μου κατέπεσον, καὶ οὐδ' ἐπέζον οὐδ'
ἔπαυον πλέον τὴν ἐπιστολὴν.

— Ὑπαγε, μὲ εἶπε μετὰ βραχείαν σιωπὴν, εἰς
τοῦ Κ. Ζαήμη, καὶ εἰπέ τον ὅσα μὲ εἶπες.

Ἀσθμαίνων ἐφθασά εἰς τοῦ Κ. Ζαήμη τὴν οἰκίαν.
Καθήμενος ἐπὶ ἀνακλίντρου ὀθωμανικοῦ ὁ πολύμητις
ἀλλ' αὐτάρεσκος ἐκεῖνος τῶν Πελοποννησίων Νέστωρ,
ἀνεβόσκει σοβαρῶς καπνόν, καὶ εἶχεν ἐστραμμένον
τὸ βλέμμα ἐξωθεν τοῦ παραθύρου.

— Τί θέλεις πάλιν; μὲ ἠρώτησεν ἅμ' ἀκούσας
τὰ βήματά μου· δὲν ἀνεχώρησες ἀκόμη;

— Ἠραία, ἀπεκρίθη, ἐρώτησις, τὴν ὁποίαν μὲ
ἀπεύθυνε καὶ ὁ ἐπὶ τῶν Ἐξωτερικῶν ὑπουργός. Εἰς

τὸν τόπον μου ὀφάρια δὲν πιάνονται χωρὶς δόλωμα.

— Ἄν εἶχες περισσότερον πνεῦμα, ἐπανελάθεν ὁ
φρονηματίας Πολοποννήσιος, θὰ ἔδωλεπες ὅτι ἐνῶ ὑπέ-
γραφα τὴν ἐπιστολὴν ἐσεῖα τὴν κεφαλὴν.

Εἶπε, καὶ τὰ ἄκρα τῶν χειλέων του διεστάλησαν
ὑπὸ τὸν δασύν μύστακά του, ὡς ἂν μὲ ἐμυκτῆρίζεν
ἐπὶ μωρία.

— Ὅτι ἐσεῖσατε τὴν κεφαλὴν, ἀπεκρίθη πρὸς-
βληθεὶς ἀπὸ τὴν ἀπάντησιν, τὸ ἴδω· ἐνόμισα ὅμως
ὅτι τὴν ἐσεῖσατε, ἐπρόσθεσα μὲ πικρίαν, ἐνθυμηθέντες
ὅτι ἐκεῖνη ἦτον ἡ τελευταία κυβερνητικὴ ὑπογρα-
φή σας.

Ὁ κατηρὴς διοικητῆς τῆς Ἑλλάδος, συνοφρυθεὶς
ἐτιμᾶλλον καὶ συναγαγὼν τὰ χεῖλη, ἔφερε τὸν καπνο-
πόρον σωλῆνα εἰς τὸ στόμα του, καὶ ἐστρεψεν, ὡς
καὶ πρῶτον, τὴν κεφαλὴν.

Ἐγὼ δὲ ἱστάμην ἀναμμένων ἀπάντησιν.

Ἄλλ' αὐτός, ἐκδικούμενος τὴν τόλμην μου, δὲν
ἀπῆντα.

— Ἐάν ἔχῃς ὄρεξιν, μὲ εἶπεν ἐπὶ τέλους χωρὶς
νὰ στρέψῃ τὸ βλέμμα πρὸς ἐμὲ, νὰ ἴδῃς μίαν ὥραν
προτῆτερα τὸν βασιλέα, πλήρωσε ἀπὸ τὸ βαλάντιόν
σου· τὸ ταμίον δὲν ἔχει χρήματα.

— Ἀξιόλογα! ἀπεκρίθη καὶ ἂν μάθῃ τὴν σφα-
γὴν τοῦ Ἀργούς;

Μόνις μὲ ἤκουσε, καὶ ἀποτινάξας τὸν καπνοπό-
ρον σωλῆνά του ἀνηγέρθη. Τὸ πρόσωπόν του ἐνέφαι-
νε παράδοξον ἀδημονίαν, ἀδημονίαν ἀνθρώπου ὑπάρ-
ξαντος ἄλλοτε εὐπόρου, καὶ διαχειρισθέντος μεγαλο-
πρεπῶς πλουσίαν περιουσίαν, ἀλλὰ μὴ ἱκανοῦντος
σήμερον νὰ δώσῃ οὐδ' 150 γρόσια.

— Ὑπαγε, ἀνεφώνησεν ὀργίλως, εἰς τοῦ Ζωγράφου,
καὶ εἰπέ τον νὰ πληρώσῃ τὸν ναῦλόν σου ἀπὸ
τὰς εἰσπράξεις τοῦ τελωνείου.

Σημειώτέον ὅτι ἀπὸ τῆς συστάσεως τῆς Διοικητι-
κῆς Ἐπιτροπῆς τὰ εἰσοδήματα τοῦ τελωνείου Ναυπλίου
εἶχον προσδιορισθῇ διὰ τοὺς στρατιωτικούς, καὶ διὰ νὰ μὴ
γίνῃ παρεκτροπὴ τις, εἶχον παραιτηθῇ εἰς τὴν ἄμεσον
διαχείρισιν τοῦ ἐπὶ τῶν στρατιωτικῶν ὑπουργοῦ.

Καὶ ἰδοὺ ἐγὼ ἀπὸ τοῦ Ἄννα εἰς τοῦ Καϊάφα,
καὶ ἀπὸ τούτου εἰς τὸ Πραιτώριον, πειθόμενος σχεδὸν
κατ' ἐμαυτὸν ὅτι Ἀρχιδίην αἰτῶ.

Ὁ Κ. Ζωγράφος, ἄλλος ἀμειδῆς καὶ σκυθρωπὸς
Πελοποννήσιος, ἅμ' ἀκούσας με μὲ ἀπέπεμψε. Πῶς
μετὰ ταῦτα κατεπείσθη νὰ μὲ δώσῃ διαταγὴν διὰ νὰ
λάβω ἀπὸ τὸ τελωνεῖον τὰ 150 γρ. δὲν ἐνθυμοῦμαι.
Ἐνθυμοῦμαι μόνον ὅτι ἐσφίγγον καὶ αὐτὴν πολὺ
πλέον τῆς ἄλλης.

Ὁλόκληρον ὥραν, ὥραν ἀληθοῦς ἀγωνίας, κατέτριψα
ἐν τῷ καταστήματι τοῦ τελωνείου, ἐωσοῦ μετρήσῃ ὁ
κυβερνήτης τὰ χάλκινα νομίσματα, ἐπειδὴ δὲν εἶχεν
ἄλλα τὸ ταμίον· τὰ παρετήρει σχεδὸν ἐν πρὸς ἐν
φοβούμενος μὴ ἦσαν κίβδηλα. Τοιαύτης ὑπολήψεως
ἀπέλαυνεν ἡ διοικητικὴ ἐπιτροπὴ!

Ἐπέβην τέλος πάντων εἰς τὸ τραχαντήριον, καὶ
στεναγμὸς βαθύς, ἐξελθὼν τοῦ στήθους μου, μὲ ἀνε-
καύφισε.

Κατὰ τὰς ὁδηγίας μου, ἔπρεπε πρῶτον νὰ ἴδω τὰ

μέλη τῆς Ἑλληνικῆς Πρεσβείας, νὰ συνομιλήσω μετ' αὐτῶν περὶ τοῦ σκοποῦ τῆς ἀποστολῆς μου, νὰ διακοινοῦσιν ἀκριβῶς ἀλλὰ κρυφίως αὐτὰ τὰ συμβάντα τοῦ Ἀργεῖ, καὶ μετὰ ταῦτα νὰ ἐγχειρίσω πρὸς τὴν Ἀντιβασιλείαν τὸ ἐγγράφον.

Μαθὼν τὴν νύκτα ἀπὸ πλοῖον Ἑλληνικόν, ἐκ τῶν μετακομιζόντων τὰ βασιρικά στρατεύματα, ὅτι ἡ Πρεσβεία εὗρίσκετο ἐπὶ κορβέττας γαλλικῆς, διέταξα τὸν κυβερνήτην νὰ διευθυνθῇ τὸ πρῶτ' πρὸς αὐτήν.

Καὶ τῶνόντι τὸ πρῶτ' ἴδωμεν μακρὰν ὅλα τὰ πολεμικά πλοῖα τὰ συνοδεύοντα τὸν βασιλέα, λοξοδρομῶντα περὶ Ἐπίδαυρον τὴν Λιμερὰν διὰ νὰ εἰσέλθωσιν εἰς τὸν Ἀργολικὸν κόλπον, ἐπειδὴ ἡ αὐρὰ ἦτο ἀντίπνοος.

Ὁ κυβερνήτης μου ἐστρέφεν ἀμέσως τὴν πρῶταν πρὸς τὴν κορβέτταν, καὶ δύο κωπηλάται, εἰς οὓς προτετέλη καὶ τρίτος, ὁ ἀνυπόμονος τῆς ἐπιστολῆς κοιμιστῆς, προσεδόκουν τὸν ἀνεμῶν.

Ὡς οἱ Ἑβραῖοι τὸν Μωσὴν, οὕτω μὲ ὑπεδέχθησαν τὰ τρία μέλη τῆς Πρεσβείας, ἦτοι ὁ ναύαρχος Μισούλης, καὶ οἱ στρατηγοὶ Βότσαρης καὶ Πλαπούτας. Ἀλλοὶ ἐκκυλοφόρουν εἰς τοὺς ὀφθαλμούς των, διότι πρὸ μηνῶν δὲν εἶχον λάβει οὐδ' ἐπιστολὴν οὐδὲ εἶδῃσιν τινα ἀπὸ τῆς Ἑλλάδος. Εἶχον ὁμῶς ἀμυδρὰν τινα ἰδέαν τῶν ἐν Ἀργεὶ συμβάντων, δοθείσαν τὴν προτεραίαν πρὸς αὐτοὺς ἀπὸ πλοίαρχου, καὶ περὶ αὐτῶν μ' ἐζήτησαν ἰδίως πληροφορίας, διότι ὡς μ' ἐδεδοῖον, ἡ Ἀντιβασιλεία ἦτο, μετὰ τὴν εἰδησιν αὐτὴν, εἰς ἄκρον ἀνήσυχος.

Κατὰ τὰς ὁδηγίας μου, ἐξέθεσα πρὸς αὐτοὺς ἀκριβῶς τὰ γενόμενα, καὶ ἐπρόσθεσα ὅτι διὰ νὰ τὰ μετριάσω κυρίως, ἤρχομένην φέρων ἐπιστολὴν πρὸς τὴν Ἀντιβασιλείαν.

Ἡ Ἀντιβασιλεία, μὲ εἶπον, συμπλέει μετὰ τοῦ βασιλέως ἐπὶ τῆς ἀγγλικῆς φρεγάτας Μαδαγασκάρ' ἀνάμεινον λοιπὸν ὀλίγον νὰ ἐτοιμασθῶμεν καὶ θέλωμεν περικαλέσαι τὸν πλοίαρχον νὰ μᾶς στείλῃ διὰ τῆς λέμβου του.

Καὶ ὁ μὲν Μισούλης καὶ ὁ Βότσαρης ἐξυρίσθησαν καὶ ἐφόρεσαν ἐνδύματα κινουργέστερα καὶ καθαρότερα, ὁ δὲ Πλαπούτας ἠγάσθη νὰ βάλῃ ἀντὶ τοῦ λιγδωμένου φασίον του ἄλλο ἥττον λιγδωμένον.

Καὶ οὕτω μετέβημεν εἰς τὴν Μαδαγασκάρ'.

Μίλις ἐπλησιάζαμεν εἰς αὐτήν, καὶ συριγμὸς οὐτάτος ἤχησε, καὶ τέσσαρες νεῦται καταβάντες παρετάχθησαν ἐκτέρωθεν τῆς κλίμακος, καὶ ἐπὶ κροφάλλῃς αὐτῆς ἀξιωματικοὶ ὑπεδέχθησαν τὴν Πρεσβείαν.

Ὁ Μισούλης, ὡς μόνος μεταξὺ τῶν συναδελφῶν τοῦ ὀμιλῶν ξένου γλώσσαν, τὴν Ἰταλικὴν, εἰδοποίησε τὴν Ἀντιβασιλείαν ὅτι ἀπεσταλμένος τις τῆς Διοικητικῆς Ἐπιτροπῆς ἔφερε πρὸς αὐτὴν γράμματα.

Καὶ μετ' ὀλίγον Ἀβελ, ἀνελθὼν εἰς τὸ κατὰστρωμα, ζητήσας ἔλαβε τὴν ἐπιστολὴν, εἰπὼν με ὅτι ἀφοῦ ἀναγνώσθῃ ἐν συνεδριάσει ἀπὸ τῆς Ἀντιβασιλείας, θέλω προσκληθῆναι νὰ καταβῶ πρὸς αὐτήν.

Ἐν τούτῳ, πλῆθος βασιλέων μ' ἐπερικύχλωσαν, καὶ μὲ ἡρώτων περὶ Ἑλλάδος. Ἐκεῖ ἐγνώρισα καὶ

τὸν Σαπόρταν, καὶ τὸν Ρέζερ, καὶ τὸν Στέγγελ, καὶ ὅλους τοὺς ἄλλους Γερμανοὺς ὅσοι ἦσαν ἐπὶ τῆς φρεγάτας. Ὁ μὲν ἐπαθύμει νὰ μάθῃ ἐὰν εὕρισκῃ χειρότητα εἰς τὴν Ἑλλάδα, διότι ἐλησμόνησε ν' ἀγοράσῃ εἰς Τεργέστην, ὁ δὲ ἐὰν τὰ παράθυρα ἔχουσιν ὕλους ἢ χαρτί, ὡς εἶχεν εἰπεῖ ὁ στρατηγὸς Ἡδὲκ, ἄλλος, ἐὰν ὑπάρχῃ φραγκοράπτης, καὶ τέταρτος ἐὰν σφάζωσι καὶ ἡμέραν κρέας, διότι ἦτο συνειθισμένος νὰ ἔχῃ πάντοτε ρόφημα εἰς τὴν τράπεζάν του.

Τινὲς μὲ ἠρώτησαν καὶ περὶ τῶν ἐν Ἀργεὶ συμβάντων ἄλλ' ὅλοι ἐφαίνοντο κατεχόμενοι ἀπὸ ἀκάθαρτον ἐπιθυμίαν νὰ μάθωσιν τι περὶ Κωλοκοτρόνου. Ὅλοι ἀνεξαιρέτως ἐδοῦντο ὅτι ὁ γέρον τῆς Πελοποννήσου στρατηγὸς ἦτο ὑπερφύεσις τι ὄν, καὶ ὅτι, ὡς μὴ ἀναγνώρισε τὴν Διοικητικὴν Ἐπιτροπὴν, ἐμελλε ν' ἀντισταθῇ καὶ εἰς τῆς βασιλικῆς ἐξουσίας τὴν ἐγκαθίδρυσιν. Οἱ πλεῖστοι τὸν ἐθεώρουν ὡς ἄλλον κύκλωτα μονόφθαλμον, ἀκαταμάχητον ἔχοντα δύναμιν, ἢ ὡς σατανὰν οὐροφόρον, δυνάμενον νὰ πετάξῃ διὰ τῆς οὐρᾶς του ὁλόκληρον τὴν βασιλικὴν στρατιάν καὶ νὰ καταβυθίσῃ αὐτὴν εἰς τὸν πόντον. Τοιοῦτος δὲ ἦτο ὁ τρόμος ὅστις κατελάμβανε αὐτοὺς μάλιστα ἀκούοντες τὸ ὄνομά του, ὥστε, ὅταν τρεῖς ἡμέρας μετὰ τὴν ἀφίξιν τοῦ βασιλέως εἰς τὸ Ναύπλιον, ὁ γέρον στρατηγὸς ἐστείλῃ εἰς τὴν Μαδαγασκάρ' Βιτάλην τινα ἀξιωματικὸν διὰ νὰ ζητήσῃ τὴν ἀδειαν νὰ παρουσιαθῇ εἰς τὴν Ἀντιβασιλείαν, αὐτὴ, μετὰ πολὺν χρόνον ἀνέβη, ὑπεξέφυγε τὴν ἀπάντησιν, χωρὶς καὶ νὰ εἶναι τὸν ἀγγελιαφόρον. Καὶ ὁ ἰωρακὴς μεμαρτύρησε.

Καὶ ἀπῆλθον μὲν εἰς ὅλας ταῦτα, τὰς ἐρωτήσεις ἄλλ' ὁμολογῶ ὅτι ἀγῶνα φρικτὸν κατέβαλλον εἰς τὸ νὰ ὑπερνικήσω τὴν ἀκατάσχεστον κλίσιν μου εἰς τὸ νὰ διαρρήχθῃ γελῶν. Φοβούμενος δὲ μὴ ἐκλάβωσι καὶ ἐμὲ ὡς Βεελζεβούλ, δὲν ἐτόλμησα νὰ εἶπω ὅτι πολλάκις συνέραγον καὶ συνέπιον μετὰ τοῦ Κωλοκοτρόνου.

Ἐνθ' δὲ κατεγινώμην εἰς ταῦτα, ἤκουσα τὴν φωνὴν ἐνός τῶν τριῶν πρεσβέων καλοῦσάν με κατ' ὄνομα, καὶ στραφεὶς ἴδον καὶ τοὺς τρεῖς συνηγμένους ἐπὶ τὸ αὐτό, καὶ τὸν καλέσαντά με, νεύοντά με νὰ πλησιάσω πρὸς αὐτοὺς.

Ἐσπευσα νὰ ὑπακούσω, καὶ ἴδον ἐν μέσῳ αὐτῶν νέον εὐζῶνον καὶ εὐειδῆ, φοροῦντα ἱμάτιον μακρὸν, κομωμένον, καὶ πῖλον μαῦρον ὡς τὸν ἰδικόν μου.

Ὁ καλέσας με μὲ εἶπεν εὐθὺς·

— Ἡ Μεγαλειότης σου σὲ γυρεύει.

Καὶ μὲ παρουσίασεν εἰς τὸν βασιλέα.

Ὁλίγον ἔλειψε ν' ἀνακαγχάσω διὰ τὸν νέον τοῦτον τύπον τῆς ὀνομαστικῆς. Καὶ ὁμῶς, ἀποβαλὼν τὸν πῖλόν μου, ἐστάθην εὐθυτενὴς ὡς στρατιώτης, ἀναμμένων τοῦ βασιλέως τὰς διαταγὰς.

Ὁ βασιλεὺς, ἀποταθεὶς πρῶτον πρὸς τὸν ναύαρχον ἠρώτησε ποίαν ξένου γλώσσαν ὀμιλῶ, καὶ μετὰ ταῦτα, διατάξας με γαλλιστὶ δις καὶ τρίς νὰ καλύψω τὴν κροφάλλην, μὲ ἀπέτεινεν εὐμενῶς τὸν λόγον.

Δὲν ἐνθυμοῦμαι ἀκριβῶς οὔτε τί μὲ ἠρώτησεν, οὔτε τί ἀπεκρίθην· ἀμφοτέρωθεν μάλιστα ἐν ἀπεκρίθην δὲ ὄντως, τόσῳ μὲ εἶχε καταπληξῆσαι τὸ ἀπροσδόκητον τῆς παρουσιάσεώς μου εἰς τὸν βασιλέα.

Μετά τινων λεπτῶν συνδιαλέξιν ὁ βασιλεὺς ἀπε-
σφίθη, καὶ πλησιάζας μὲ ὁ πλοίαρχος Κύριος Λάγγεν,
ὁ μετὰ ταῦτα Πρέσβυς τῆς Ἀγγλίας παρὰ τῇ Ἑλλη-
νικῇ Κυβερνήσει, τὸν ὁποῖον εἶχον γνωρίσει ἄλλοτε,
ἐξουρην ἀπὸ τοῦ βασιλέως, καὶ μὲ ἠρώτησε κατ'
ἰδίαν περὶ τῶν ἐν Ἀργεὶ συμβάντων· ἀλλὰ πρὸς αὐ-
τὸν, ὡς πρὸς ἀληθῆ φίλον τῆς Ἑλλάδος, ἐθεώρησα ἀ-
νεγκαῖον νὰ ἀνκαλύψω, εἰ καὶ συνεσκιασμένως, τὰ
κατηρέχοντα, διὰ νὰ ζητήσω τὴν συνδρομὴν του. Ὡς
ἐμὲ δὲ γαλλιστὶ, ὠνόμασα αὐτὰ ἐπὶ τέλους *une
petite action*.

— *Comment, Monsieur*, ἐσύριζε φωνὴ τις βρον-
ταζομένη καὶ στενωπρῶς εἰς τὴν ἀκοήν μου, εἰς
βαθμὸν ὥστε ἀνεσκίρτησα ἐντρομος, *vous dites qu'
une action a eu lieu à Argos, et vous oubliez que
vous nous disiez tout à l'heure le con-*
traire?

Ἡ φωνὴ αὕτη ἦτο τοῦ κόμητος Σαπόρτα, ὑπασπι-
στοῦ τοῦ βασιλέως, ὅστις, διερχόμενος ἐκεῖθεν, ἤκουσε
ρίνην τὴν τελευταίαν φράσιν μου.

Ὁμολογῶ ὅτι τὸ δῶρον τῆς ἀγχινόιας, ἢ τῆς περὶ
τοὺς λόγους ἐτοιμότητος, ὡς λέγει ὁ Πλούταρχος,
δὲν μ' ἐπαδαψιλεύθη ἀπὸ τὴν φύσιν· αἱ
καὶ ὡς, ἢ σχεδὸν αἰωνίως, ἢ προσφυῆς καὶ εὐρυῆς ἀπό-
κρισις παρουσιάζεται εἰς τὰ χεῖλη μου ἀποῦ παρῆλθῃ
ἡμεῖς τῆς ἀπαντήσεως. Τότε ἀδυνατῶ καὶ ὁδύρο-
μαι ἀλλ' ἡ ἀγχινόια δὲν ἀποκτάται διὰ τῆς ἀδυνα-
μίας.

Φαντάσθητε τὴν ἀπελπισίαν μου! νὰ σταλῶ διὰ νὰ
παρστήσω ὡς οὐτιδανὰ τὰ ἐν Ἀργεὶ γεγόμενα, καὶ
ἐγὼ νὰ τὰ κενώσω ὅλα κατὰ μῆκος καὶ πλάτος!

Ἐτυχῶς ὁ μικρὸς οἰκίσκος τοῦ ἐγκεφάλου μου ἐν ᾧ
ἐμφυτεύει ἡ ἀγχινόια, δὲν ἠσθάνθη τότε τὰ συνήθη
τῆς δυστοκίας συμπτώματα· ἐν στοιχείῳ τοῦ ἀλφκ-
εῖτου, τὸ ψ. μὲ ἔσωσε.

— Ποίαν συμπλοκὴν λέγετε; ἠρώτησα μὲ ἔθος
ἐπιτηδευθὲν ἐπὶ τὸ ἀπορώτερον δὲν ὠμίλουν περὶ
συμπλοκῆς (*action*), ἀλλ' ἔλεγα ὅτι μικρὰ καὶ
ἀσχετὰ προσοχῆς εἶναι ἡ φατρία τοῦ Κωλοκοτρόνου.
(*c'est une petite faction*.)

— *Enchanté, Monsieur, enchanté!* Καὶ μ' ἐ-
χάδευσε θωπευτικώτατα ὁ ἀγαθὸς κόμης, καὶ παρ' ὁ-
λόγον νὰ μὲ φιλήσῃ.

Ὁ Κωλοκοτρόνης ἦτο, διὰ νὰ εἶπω φραγκικώτερον,
ὁ πνεγαλίων τῶν Βαυαρῶν.

Ἡ Ἀντιβασίλεις, μετὰ τὴν ἀνάγνωσιν τῆς ἐπιστο-
λῆς, ἐνόμισε περιττὸν νὰ μὲ ζητήσῃ πολλάς πληρο-
φορίας· μ' ἐπρότρεψε μόνον νὰ μείνω μετ' αὐτῆς.
Ἀλλ' ἐγὼ, καταφλεγόμενος ἀπὸ θερμὴν ἀνυπομονη-
αῖς, διὰ νὰ ἐπανέλθω τὸ ταχύτερον καὶ διακηρύξω
εἰς Ναύπλιον ὅτι ἶδον τὸν βασιλέα καὶ συνωμίλησα
μετ' αὐτοῦ, ἐπροφασίσθην ὅτι ἤμην διατεταγμένος νὰ
ἐπιστρέψω. Λαβὼν τότε ἀπάντησιν ἐγγράφον, ἀπεχαι-
ρέτισα καὶ τοὺς Ἀντιβασίλεις, καὶ τοὺς πρέσβεις, καὶ
τοὺς νέους γνωρίμους μου, καὶ τὰς ὀρχίς καὶ φιλομει-
δαῖς θυγατέρας τοῦ κόμητος Ἀρμενσπέργου, καὶ πλήρης

ἐλπίδων καὶ χαρᾶς ἐπέβην εἰς τὸ πλοιάριόν μου, καὶ
συγκωπηλατῶν ἐρθασα εἰς Ναύπλιον.

Ἦτο τότε μεσονύκτιον, καὶ αἱ πύλαι τοῦ φρου-
ρίου ἦσαν κλεισταί· ἀλλὰ μόλις ἐπέδειξα τὴν βασι-
λικὴν διαταγὴν, καὶ αἱ πύλαι ἠνεφύθησαν, καὶ ἐγὼ
εἰσέβην ἐν θριάμβῳ.

Ἐξόπνισα ἀμέσως καὶ κυβερνήτας καὶ ὑπουργούς,
οἵτινες ἐκοιμῶντο βαθέως ὡς ἐμελλον νὰ κοιμηθῶσι
μετὰ ταῦτα καὶ αἱ ἐλπίδες μας, καὶ . . .

N. Δ.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.

Η ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΣ ΕΚΘΕΣΙΣ,

Δημοσιευθεῖσα εἰς τὴν Ἀμάλθειαν
καὶ εἰς τὴν Ἀθηναίαν τὸ 1851

ὑπὸ

ΣΤΕΦΑΝΟΥ Θ. ΞΕΝΟΥ.

Ἐν Λονδίῳ. 1854. Τιμ. σελ. 15.

Ἡ ἐν Λονδίῳ Παγκόσμιος Ἐκθεσις ὑπῆρξεν ἀναν-
τιρρήτως τὸ ἀξιολογώτερον γεγονός τῶν τελευταίων
τούτων χρόνων, οὐχὶ τόσῳ διὰ τὸ μεγαλεῖον τοῦ ἐ-
πιχειρήματος ἢ τὴν ἐπὶ τὸ αὐτὸ συναγωγὴν τῶν ἀρι-
στοτεχνιμάτων τῆς τέχνης τῶν δύο ἡμισφαιρίων, ὅσῳ
διὰ τὴν συγκρότησιν αὐτῆς ἐν μέσῳ τοῦ κραταιότε-
ρου καὶ πλουσιωτέρου τῆς Εὐρώπης ἔθνους, ὡς συμ-
βόλου εἰρήνης καὶ ἀρμονίας τῶν ἔθνων, ὅπως λέγει
καὶ ὁ εὐφυὲς συγγραφεὺς (σελ. 7.) οὐπὶνος ἀναγγέλλομεν
ἀνωτέρω τὸ πῶνημα.

Περὶ τῆς ἐκθέσεως ταύτης ἔγραψε πολλάκις ὁ τύ-
πος τῆς Ἑλλάδος ὅ τε πολιτικὸς καὶ ὁ φιλολογικὸς·
ἀλλ' αἱ περιγραφαὶ ἦσαν ἐξ ἀνάγκης σύντομοι, ἐνίοτε
δὲ καὶ ἐπιτόλαιοι, γορηγοῦσαι μὲν πρὸς τὸν ἀναγνώ-
στην ἀμυδράν τινα ἰδέαν τοῦ μεγαλοεργήματος, μι-
κράν δὲ καὶ ἀτελεῖ παρίξουσι τὴν πληροφορίαν πρὸς
τοὺς περὶ τὰς τέχνας ἀσχολουμένους.

Ἀλλ' ὁ Κ. Στέφανος Θ. Ξένος, νέος Ἕλλην διατρί-
βων ἐν Ἀγγλίᾳ, φέρων ὄνομα ἀσπαστὸν παρ' ἡμῖν
διὰ τε τοῦ πατρὸς καὶ τοῦ θεοῦ Ἑμμανουὴλ τὰς
ὑπὲρ πατρίδος θυσίας καὶ ὑπηρεσίας, ἐννοήσας τὴν ἑλ-
λειψὴν ταύτην, καὶ καθαρὸν σκοπὸν προτιθεὶς, ὡς
λέγει ἐν τῇ ἀγγελίᾳ αὐτοῦ, τὸ ἔθνικόν ὄφελος, ἀ-
νέλαβε τὸ δυσχερὲς τῶντι ἔργον τῆς λεπτομεροῦς
περιγραφῆς καὶ τῆς πρὸς ἀλλήλα συγκρίσεως τῶν
ἐκτεθέντων κατὰ τὴν ἀληθῶς οἰκουμένην ἐκείνην
σύνοδον, ὃ καὶ ἔφερεν εἰς πέρας ἐπιτυχῶς ἐκδοὺς τό-
μον ὀγκώδη εἰς τέταρτον.

Πρὸς αὐτὸν ὁμῶς ἐπιθυμοῦντα πρὸ πάντων τὴν
ὠφέλειαν τῶν βιομηχανῶν ὁμογενῶν, δὲν ἤρκει μόνη